

Praha 16. 7. 2009

35

Vybrané ukazatele ekonomiky zdravotnictví v mezinárodním srovnání

Selected Economic Indicators of Health in International Comparison

Souhrn

Tato Aktuální informace přináší mezinárodní porovnání vybraných ukazatelů z nedávno aktualizované databáze OECD Health Data zveřejněné v červnu 2009. Byly vybrány ukazatele z ekonomické oblasti zdravotnictví, jako např. podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu, výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování a výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele.

Summary

This Topical Information brings international comparison of indicators selected from the updated database OECD Health Data as published in June 2009. Indicators of economy of health service were selected, as for instance the proportion of health expenditure in the gross domestic product, health expenditure by sources of financing and per capita health expenditure.

Aktualizace mezinárodní databáze OECD Health Data (červen 2009)

The OECD Directorate for Employment, Labour and Social Affairs vydal v červnu 2009 novou verzi své aplikace OECD Health Data 2009, dále jen Health Data. Databáze se ve shodě se svým názvem zaměřuje na statisticky podchytilné stránky zdraví a zdravotnictví v jednotlivých zemích, a to v rámci demografického, sociálního a ekonomického prostředí. Health Data zahrnují 30 členských zemí OECD, tzn. vybrané země Evropy, dále USA, Kanadu, Austrálii, Nový Zéland, Japonsko, Koreu, Turecko a Mexiko.

Formou aktuální informace prezentuje ÚZIS ČR vybrané ukazatele z oblasti ekonomiky zdravotnictví. Pro porovnání jsou uváděny převážně evropské členské země OECD.

Podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu za rok 2007 - Tab. 1

Podíl výdajů na zdravotnictví na celkovém hrubém domácím produktu (HDP) je často používaný ukazatel pro mezinárodní srovnání. Zjednodušeně představuje podíl výdajů na zdravotnictví na celkových výdajích na nákup zboží a služeb v dané zemi. Takovýto údaj je však nutno považovat vždy pouze za orientační, závisí na cenových hladinách v jednotlivých zemích a může být ovlivněn případnými metodickými rozdíly mezi zeměmi.

V časové řadě tohoto ukazatele podle Health Data se tento podíl v ČR pohybuje v posledních letech kolem 7 %, za rok 2007 tento ukazatel činí 6,8 %. Jednoznačně nižší úroveň vykazují Turecko a Polsko, téměř srovnatelnou nebo mírně vyšší Korea, Slovensko a Irsko. Dlouhodobě kolem 8 % činí podíl výdajů na zdravotnictví na HDP je ve Finsku,

Maďarsku a Spojeném království. Nejvyšší podíl výdajů na zdravotnictví na HDP v rámci OECD vykazují USA, a to přes 15 %. Nad 10 % se tento ukazatel dlouhodobě pohybuje rovněž u Belgie, Francie, Německa a Rakouska. U zmíněného Slovenska podíl výdajů na zdravotnictví na HDP do roku 2003 činil méně než 6 %, od roku 2004 se pohybuje nad 7 %, což kromě zvýšeného toku financí do zdravotnictví je zřejmě způsobeno i detailnějším podchycením zdrojů dat o zdravotnictví.

Přes jisté zjednodušené chápání ukazatele podílu výdajů na zdravotnictví na celkovém HDP, a přes výjimku (Lucembursko) potvrzující pravidlo, lze obecně odvodit, že ekonomicky vyspělejší země vydávají na zdravotnictví vyšší podíl svého hrubého domácího produktu, což souvisí nejen obecně s vyššími cenami zdravotní péče, ale i s vyspělejšími technologiemi, postupy a léčivy, používanými v těchto zemích. Podíl výdajů na zdravotnictví na celkovém HDP však nevypovídá o efektivitě využití vynaložených prostředků.

Výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování za rok 2007 - Tab. 2

V České republice tvořily výdaje veřejného zdravotního pojištění v roce 2007 cca 76,9 % výdajů na zdravotnictví. Cca 8,3 % tvořily výdaje státního a územních rozpočtů a 14,8 % představovaly soukromé výdaje. Mezinárodní srovnání v tomto ohledu poněkud komplikují rozdílné systémy financování zdravotnictví v různých zemích. Všechny evropské země OECD vykazují nadpoloviční podíl veřejných zdrojů financování, tedy úhrn veřejných rozpočtů a veřejného zdravotního pojištění. U evropských členských zemí OECD se podíl veřejných zdrojů financování kromě Řecka, Slovenska a Švýcarska pohybuje kolem 70 % a výše. Nejvyšší podíl veřejných financí mají v tomto pořadí Lucembursko (90,9 %), ČR (85,2 %), Dánsko (84,5 %) a Norsko (84,1 %).

U řady zemí OECD tvoří významnou část veřejných prostředků na financování zdravotnictví výdaje veřejného zdravotního pojištění. Pořadí zemí podle výše podílu veřejného zdravotního pojištění na celkových výdajích na zdravotnictví je následující: ČR (76,9 %), Francie (73,8 %), Lucembursko (70,3 %) a Nizozemsko (69,5 %).

Naproti tomu v Dánsku, Finsku, Irsku, Itálii, Norsku, Portugalsku, Španělsku a Švédsku je podíl veřejného zdravotního pojištění nulový nebo zanedbatelný. Zdravotnictví se zde z rozhodující míry (v uvedených zemích kromě Finska a Španělska více než 70 %) financuje z veřejných rozpočtů - tedy zjednodušeně řečeno z daní.

Soukromé výdaje na zdravotnictví (jsou jimi přímá vydání obyvatelstva, výdaje neziskových institucí, dary, výdaje zaměstnavatelů na zdraví zaměstnanců, soukromé zdravotní pojištění apod.) jsou dalším zdrojem financování zdravotnictví. Podle výše podílu je v čele evropských zemí OECD Švýcarsko (40,7 %), Řecko (39,7 %), Slovensko (33,2 %), Maďarsko (29,4 %) a Polsko (29,1 %). Zemí s nejnižším podílem soukromých výdajů na zdravotnictví je Lucembursko (9,1 %), ČR (14,8 %), Dánsko (15,5 %) a Norsko (15,9 %).

Za tuto oblast je možno shrnout, že ČR spolu s Dánskem, Lucemburskem, Norskem, Švédskem a Velkou Británií patří k zemím s vyšším podílem veřejných výdajů na financování zdravotnictví. V ČR jsou rozhodující složkou veřejných financí pro zdravotnictví výdaje veřejného zdravotního pojištění, obdobně jako např. ve Francii, Lucembursku, Nizozemsku a Německu. Svým zatím relativně nízkým podílem soukromých výdajů na zdravotnictví se ČR řadí ke skupině zemí OECD s nižší tzv. spoluúčastí obyvatelstva, kam je možno ještě řadit Lucembursko, Dánsko, Norsko a Spojené království.

Výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly - Tab. 3

Health Data umožňují rovněž porovnání výdajů na zdravotnictví na jednoho obyvatele v přepočtu podle kupní síly a cenové hladiny v jednotlivých zemích. V tab. 3 jsou za rok 2007 uvedeny takovéto údaje za evropské země OECD a USA. V tomto porovnání sice úroveň ČR převyšuje Polsko, Maďarsko a Slovensko, ale nedosahuje úrovně většiny ostatních evropských zemí OECD. Obdobné srovnání i s obdobným pořadím zemí je v tab. 3 uvedeno rovněž pro veřejné výdaje na zdravotnictví. Zeměmi s nejvyššími celkovými výdaji na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi - pomineme-li USA - jsou Lucembursko, Švýcarsko a Norsko (zhruba 2,5x a více). V porovnání veřejných výdajů evropských zemí OECD na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi jsou nejvyšší veřejné výdaje v Norsku (2,9x vyšší než v ČR), Lucembursku (2,7x vyšší) a Dánsku (2,1x vyšší).

Více o databázi OECD Health Data na: www.oecd.org/health/healthdata. Zdrojem dat za Českou republiku jsou zdravotnické účty (SHA - System of Health Accounts) zpracováváné Českým statistickým úřadem s přispěním ÚZIS ČR. Zdrojem pro makroekonomické údaje jsou národní účty ČSÚ.

Vypracoval: Ing. Ivan Popovič

Značky v tabulkách:

Tečka (.) - údaj není v „OECD Health Data 2009, June 09, last update 06/26/2009“ uveden;

Ležatý křížek (×) - zápis není možný z logických důvodů

**Tab. 1 Srovnání podílu celkových výdajů na zdravotnictví
na hrubém domácím produktu ve vybraných zemích OECD**

Země	Podíl v %				
	rok				
	2003	2004	2005	2006	2007
Česká republika	7,4	7,2	7,1	6,9	6,8
Belgie	10,2	10,5	10,3	10,0	10,2
Dánsko	9,3	9,5	9,5	9,6	9,8
Finsko	8,1	8,2	8,5	8,3	8,2
Francie	10,9	11,0	11,1	11,0	11,0
Irsko	7,3	7,5	7,3	7,1	7,6
Island	10,4	9,9	9,4	9,1	9,3
Itálie	8,3	8,7	8,9	9,0	8,7
Japonsko	8,1	8,0	8,2	8,1	.
Kanada	9,8	9,8	9,9	10,0	10,1
Korea	5,6	5,7	6,1	6,5	6,8
Lucembursko	7,5	8,1	7,7	7,3	.
Maďarsko	8,3	8,0	8,3	8,1	7,4
Německo	10,8	10,6	10,7	10,5	10,4
Nizozemsko	9,8	10,0	9,8	9,7	9,8
Norsko	10,0	9,7	9,1	8,6	8,9
Polsko	6,2	6,2	6,2	6,2	6,4
Portugalsko	9,7	10,0	10,2	9,9	.
Rakousko	10,3	10,4	10,4	10,2	10,1
Řecko	9,0	8,7	9,4	9,5	9,6
Slovensko	5,8	7,2	7,0	7,3	7,7
Spojené království	7,8	8,1	8,2	8,5	8,4
Španělsko	8,1	8,2	8,3	8,4	8,5
Švédsko	9,4	9,2	9,2	9,1	9,1
Švýcarsko	11,3	11,3	11,2	10,8	10,8
Turecko	6,0	5,9	5,7	.	.
USA	15,6	15,6	15,7	15,8	16,0

Zdroj: OECD Health Data, červen 2009

Tab. 2 Výdaje na zdravotnictví v roce 2007 podle zdrojů financování jako % z celkových výdajů na zdravotnictví ve vybraných zemích OECD

Země	Veřejné výdaje			Soukromé výdaje
	Veřejné výdaje celkem	z toho		
		veřej. zdrav. pojištění	veřejné rozpočty	
Česká republika	85,2	76,9	8,3	14,8
Belgie	-	60,4	11,9	-
Dánsko	84,5	0	80,2	15,5
Finsko	74,6	14,5	60,1	25,4
Francie	79,0	73,8	5,2	21,0
Irsko	80,7	0,6	80,1	19,3
Itálie	76,5	0,1	76,4	23,5
Lucembursko ¹⁾	90,9	70,3	20,6	9,1
Maďarsko	70,6	58,2	12,4	29,4
Německo	76,9	67,8	9,0	23,1
Nizozemsko	.	69,5	5,3	.
Norsko	84,1	12,0	72,1	15,9
Polsko	70,8	58,6	12,3	29,1
Portugalsko ¹⁾	71,5	0,8	70,7	28,5
Rakousko	76,4	44,8	31,6	23,6
Řecko	60,3	31,2	29,1	39,7
Slovensko	66,8	60,1	6,8	33,2
Spojené království	81,7	.	.	18,3
Španělsko	71,8	5,1	66,7	28,2
Švédsko	81,7	.	81,7	18,3
Švýcarsko	59,3	42,8	16,5	40,7
USA	45,8	13,1	32,7	54,2

¹⁾ Údaj za rok 2006

Zdroj: OECD Health Data, červen 2009

**Tab. 3 Celkové a veřejné výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v roce 2007
v přepočtu na paritu kupní síly ve vybraných zemích OECD (\$ PPP)**

Země	Celkové výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100	Veřejné výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100
Česká republika	1 626	100	1 385	100
Polsko	1 035	64	733	53
Maďarsko	1 388	85	980	71
Slovensko	1 555	96	1 040	75
Portugalsko ¹⁾	2 150	132	1 538	111
Španělsko	2 671	164	1 917	138
Itálie	2 686	165	2 056	148
Řecko	2 727	168	1 646	119
Finsko	2 840	175	2 120	153
Spojené království	2 992	184	2 446	177
Švédsko	3 323	204	2 716	196
Irsko	3 424	211	2 762	199
Dánsko	3 512	216	2 968	214
Německo	3 588	221	2 758	199
Belgie	3 595	221	.	x
Francie	3 601	221	2 844	205
Rakousko	3 763	231	2 875	208
Nizozemsko	3 837	236	.	x
Lucembursko ¹⁾	4 162	256	3 782	273
Švýcarsko	4 417	272	2 618	189
Norsko	4 763	293	4 005	289
USA	7 290	448	3 307	239

¹⁾ Údaj za 2006

\$ PPP: teoretická jednotka pro přepočet dle kupní síly a cenové hladiny v dané zemi

Zdroj: OECD Health Data, červen 2009